

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Факультет цивільної та господарської юстиції
Кафедра цивільного процесу

*До 150-ї річниці з дня відкриття першої
судової палати у м. Одеса*

Новели цивільного процесуального законодавства: ПРЕДСТАВНИЦТВО

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

м. Одеса, 16 травня 2019 року

Одеса
Фенікс
2019

УДК 347.9

Н 72

Укладачі:

Голубєва Н. Ю. – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільного процесу, професор кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Островська Л. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного процесу Національного університету «Одеська юридична академія»;

Коробенко О. О. – асистент кафедри цивільного процесу Національного університету «Одеська юридична академія»;

Сатановська О. В. – старший лаборант кафедри цивільного процесу Національного університету «Одеська юридична академія».

Новели цивільного процесуального законодавства:
Н 72 представництво : матер. Міжнар. наук.-практ. конфер. ; до 150-ї річниці з дня відкриття першої судової палати у м. Одеса (м. Одеса, 16 травня 2019 року) / за заг. ред. д.ю.н., проф. Н. Ю. Голубєвої. – Одеса : Фенікс, 2019. – 200 с.

Укр. та франц. мовами

ISBN 978-966-928-404-4

УДК 347.9

*Матеріали видано за авторською редакцією.
Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу
несуть учасники конференції, їхні наукові керівники, рецензенти
та структурні підрозділи вищих навчальних закладів та установ,
які рекомендували ці матеріали до друку.*

ISBN 978-966-928-404-4

© Національний університет «Одеська
юридична академія», 2019

Впевнені, відповідна реакція Ради адвокатів України пов'язана саме із корпоративною і безумовною підтримкою та захистом ділової репутації української адвокатури в цілому перед європейськими країнами на міжнародній арені, але ніяк із наданням подальшої індульгенції будь-якому адвокату при здійсненні судового представництва виходити за рамки наданих повноважень, без відома та участі клієнта, всупереч його інтересів, із ознаками підробки документів, плямуючи добросовісних українських адвокатів.

Островська Марія Анатоліївна

*адвокат, керівник Адвокатського об'єднання «Партнери»,
заступник Голови Комітету по наближенню системи
адвокатури України до європейських прав*

ПРЕДСТАВНИЦТВО БЕЗ ПОВНОВАЖЕНЬ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ: КРИМІНАЛЬНИЙ ТА ДИСЦИПЛІНАРНИЙ АСПЕКТИ ДЛЯ АДВОКАТА

Судове представництво адвокатом без повноважень є юридичною категорією із негативним відтінком.

Кримінальний аспект цієї правової конструкції полягає у недавній появі в площині Кримінального кодексу України ст. 400¹ — новели, яка визнає дії з неуповноваженого представництва в цивільному процесі суспільно небезпечним діянням [1]. Отже, представництво адвокатом особи в суді без відповідних повноважень криміналізовано Законом України від 3 жовтня 2017 року № 2147-VIII [2]. Примітно, що цей склад злочину сформульований як формальний, адже вважається закінченим навіть за відсутності будь-яких негативних наслідків. Головне, наявність прямого умислу в контексті суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.

Відповідно до зазначеної норми злочином стало завідомо неправдиве повідомлення суду про повноваження представляти іншу особу в суді, а так само умисне невнесення адвокатом до ордера відомостей щодо обмежень повноважень, встановлених дого-

вором про надання правничої допомоги, яке карається штрафом до трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк до трьохмісяців.

Це стосується будь-якого виду судочинства, в тому числі цивільного.

До набрання чинності цієї норми 15 грудня 2017 р. подібні вчинки для адвоката мали наслідком лише дисциплінарну відповідальність, яка і до цього часу носить відносно лояльний характер, адже для кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури негативні наслідки мають значення.

Аналіз Єдиного реєстру судових рішень із застосування ст. 400¹ КК України дозволяє зробити висновок про одиничні випадки ініціювання кримінального провадження за відповідної норми, які знайшли своє відображення в оскарженні бездіяльності правоохоронців щодо невнесення відомостей про злочин до Єдиного реєстру досудових розслідувань[3]. Обвинувальні чи виправдовувальні вироки за ст. 400¹ КК України в Єдиному реєстрі судових рішень відсутні, що з урахуванням традиційної довготривалості досудового розслідування і судового провадження є очікуваним.

Слід визнати, адвокатам зазвичай не властиво виконувати функції представника в суді без повноважень. Скоріш скарги на правозахисників полягають у доріканні в бездіяльності та невиконанні достатнього обсягу роботи. На нашу думку, самостійному покладенню на себе адвокатом додаткового обсягу роботи як правопорушенню має передувати негативні корисливі мотиви: зловмисна змова з представником протилежної сторони, мета позбавити клієнта позитивного матеріального результату через особисту неприязнь. В якості класичного прикладу, можна привести визнання позову від імені відповідача або відмова від позову від імені позивача, що суперечить інтересам та позиції довірителя. Якщо клієнт не уповноважив представника на здійснення певних дій, але виконання адвокатом більшої праці, за складності заздалегідь узгодити це з клієнтом, принесло йому користь або хоча б не

нашкодило, не можна стверджувати про наявність складу правопорушення, тим більш кримінального.

Принагідно відмітити, що для адвоката судове представництво без повноважень і до сьогодні є дисциплінарним проступком і тягне дисциплінарну відповідальність відповідно до ст. 34 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [4]. Однак, дисциплінарний аспект цього правопорушення в контексті санкції відповідно до змісту практики Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури залежить саме від правових наслідків. Формальне неуповноважене представництво в кращому випадку буде мати наслідком попередження як найлегший вид дисциплінарного стягнення [5] або взагалі відмова у притягненні до дисциплінарної відповідальності. У разі спричинення значних матеріальних або моральних збитків клієнту чи інших значних негативних правових наслідків у вигляді незадовільного результату тягнутиме більш суворі санкції – аж до позбавлення свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю. Принагідно відмітимо, що відмова у наданні представнику відповіді на адвокатський запит через неналежно заповнений ордер не є з точки зору практики ВКДКА шкодою для клієнта, що тягне будь-яку дисциплінарну відповідальність.

Слід розуміти, що ініціювання кримінального провадження за ст. 400¹КК України або дисциплінарного провадження [6] може недобросовісно використовуватись як процесуальний важіль тиску на адвокатів їхніми опонентами за активну правову позицію або клієнтами через особисте чи професійне непорозуміння.

Список використаної літератури:

1. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 р № 2341-III//<https://zakon.rada.gov.ua>
2. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів: Закон України від 3 жовтня 2017 року № 2147-VIII // <https://zakon.rada.gov.ua>
3. Ухвала Уманського міськрайонного суду Черкаської області від 25.02.2019 р. <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/80065347>

4. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України» від 5 липня 2012 р. № 5076-VI//<https://zakon.rada.gov.ua>
5. Рішення ВКДКА від 29 листопада 2018 р. № XI-002/2018 <http://vkdk.org/rishennya-hi-0022018-u-spravi-za-skargoyu-na-rishennya-distsiplinarnoji-palati-kvalifikatsijno-distsiplinarnoji-komisiji-advokaturi-kijivskoj-oblasti-vid-25-07-2018-roku-pro-prityagnennya-advokata/>
6. Рішення ВКДКА від 26 квітня 2018 р. № IV– 006/2018 <http://vkdk.org/rishennya-iv-0062018-u-spravi-za-skargoyu-na-rishennya-distsiplinarnoji-palati-kdka-hersonskoj-oblasti-vid-22-12-2017-pro-vidmovu-v-porushenni-distsiplinarnoji-spravi-vidnosno-advokata-os/>

Петренко Володимир Сергійович
*кандидат юридичних наук, доцент,
суддя Київського районного суду м. Одеси*

ПРЕДСТАВНИЦТВО ІНТЕРЕСІВ ПРОКУРОРОМ В УМОВАХ ОНОВЛЕНОГО ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

15 грудня 2017 року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів», однією з новел якого є позбавлення прокурора повноважень представляти інтереси громадян в суді як це було передбачено у попередніх редакціях процесуальних кодексів. Після викладення Цивільного процесуального кодексу України в новій редакції на підставі вищезазначеного Закону України від 3 жовтня 2017 року № 2147-VII представництво прокурора в суді обмежується виключно захистом державних інтересів.

Вказані зміни в процесуальних законах є частиною та логічним продовженням системних змін у законодавстві щодо статусу органів прокуратури в судовому процесі. Так, Законом № 1401-VIII від 02.06.2016 Конституцію було доповнено статтею 131¹, відповідно до якої прокуратура здійснює: 1) підтримання публічного обвинувачення в суді; 2) організацію і процесуальне керівництво